

ANKARAD, 2025; 6(11): 215-237	ankaradergisi06@gmail.com
e-ISSN: 2717-9052	DOI: 10.53838/ankarad.1680499

KARAMANLICA AKTİS DERGİSİ'NDE AİLE ve CİNSİYET ROLLERİNE DAİR YAZI DİZİSİNİN TRANSKRİPSİYONU

Elif Ezgi ÖZER*

Öz: Karamanlılar, Osmanlı Devleti'nde yaşamış, Türkçe konuşan ve yazı dilinde Yunan harflerini kullanan, Fener Rum Patrikhanesi'ne bağlı Ortodoks Hristiyan bir cemaattir. Cemaatin, Türkçeyi Yunan harfleriyle yazması sonucu ortaya çıkan dile ise Karamanlıca adı verilmektedir. Bu yazı dili matbaanın kullanımının Osmanlı Devleti'nde yaygınlaşmasıyla birlikte yalnızca gündelik yazışmalarda değil, aynı zamanda matbuat alanında da kullanılır hale gelmiştir. Karamanlıca neşriyat faaliyetleri 18. yüzyıldan itibaren dini kitapların yayımlanması ile başlar. Karamanlıca kitap basımının yanı sıra, 19. yüzyıldan itibaren bu dilde birçok gazete ve dergi de yayın hayatına başlamıştır. Bu yayınlardan biri de *Aktis* mecmuasıdır. *Aktis* haftalık mecmuası, 1913-1915 yılları arasında Karamanlıca olarak yayımlanmıştır. Bu çalışmada, derginin 1913 yılı Ocak-Mart ayları arasında yayımlanan sayılarında Nikolaos İ. Kamalakidis tarafından kaleme alınan bir yazı dizisinin transkripsiyonu yapılmıştır. Transkripte edilen bu metinler, Osmanlı Devleti'nin son yıllarında Karamanlı cemaati içerisindeki aile ilişkilerine, kadın ve erkeklerin cemaat içindeki konumlarına ve görevlerine ışık tutmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Karamanlılar, Karamanlıca, Aktis Dergisi, Aile Hayatı, Karamanlı Ortodoks Cemaati.

FAMILY AND GENDER ROLES IN THE KARAMANLIDİKA AKTİS MAGAZINE: TRANSCRIPTION OF AN ARTICLE SERIES

Abstract: The Karamanlides, living in the Ottoman Empire, were an Orthodox Christian community, speaking Turkish and using Greek letters in their written language, and were affiliated with the Ecumenical Patriarchate of Constantinople. The language that developed from the community's use of Greek letters to write

* Uzman Tarihçi, ozel_elifezgi@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8788-4982.

Turkish is referred to as Karamanlidika/Karamanli Turkish. This written language began to be used not only in daily, individual correspondence but also in the field of printing with the widespread use of the printing press in the Ottoman Empire. Karamanlidika publishing activities began with the publication of religious books in the 18th century. In addition to the publication of books in Karamanlidika, numerous newspapers and journals in this language also began to be published from the 19th century onwards. One of these publications is the periodical *Aktis*. The weekly periodical *Aktis* was published in Karamanlidika between 1913-1915. This study presents the transcription of a series of articles written by Nikolaos Kamalakidis, published in *Aktis* between January and March of 1913. The transcribed texts shed light on family relations within the Karamanlides community in the late Ottoman period, as well as on the roles and positions of men and women within the community.

Key Words: Karamanlides, Karamanlidika, *Aktis*, Family Life, Karamanli Orthodox Community.

Extended Abstract: The Karamanlides were an Orthodox Christian community who spoke Turkish and used the Greek script. Although they predominantly resided in Central Anatolia, historical sources and recent studies have shown that they were also lived across various regions of the Ottoman Empire, such as Syria, the Balkans, Bessarabia, and Istanbul. Contemporary literature refers to them with terms such as “Turkophone Orthodox Christians” or “Karamanli Orthodox Turks”, while in Ottoman archival documents expressions such as “Zımmiyân-ı Karaman” or “Karamanîyân” are commonly used.

The Karamanlides used the Greek script to write in Turkish, a written form commonly referred to in the literature as *Karamanlidika*. The earliest known printed work in Karamanlidika is a religious catechism titled *Gülzar-ı İman-ı Mesîhi*, published in Amsterdam in 1718. Karamanlidika publishing, which began in the 18th century, expanded and diversified in the second half of the 19th century with the emergence of newspapers and journals. *Aktis*, published as a daily newspaper between 1910 and 1913, was converted into a weekly periodical due to financial difficulties and remained in publication until February 1915. The journal, printed at the Sada-yı Millet Press in İstanbul, was owned by Nikolaos I. Kamalakidis and its chief editor was Iordanis İ. Limnidis. It featured articles on a range of topics including politics, science, health, religion, family, and issues on women.

In this study, selected texts from the columns *Kadınlar Âleminde* and *Gençlerimiz*, published in the *Aktis* journal between January and March 1913, have been transcribed. These columns provide scholars with

valuable insight into the community's gender norms and family structures. The transcription of these texts reveals that the Karamanlides are a group deserving scholarly attention not only in terms of language and religion, but also in the context of social history.

Giriş

Karamanlılar, Türkçe konuşan ve yazı dilinde Yunan harflerini kullanan Ortodoks Hristiyan bir cemaattir ve dini açıdan Fener Rum Patrikhanesi'ne bağlıdırlar. Karamanlılar yoğun olarak Orta Anadolu'da ikamet etmekle birlikte imparatorluğun farklı yerlerinde dağınık bir biçimde de yaşamışlardır. Anzerlioğlu'nun, Eckman'ın 1950 yılında *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*'nde yayımlanan ünlü makalesi "Anadolu'da Karamanlı Ağızlarına ait Araştırmalar, I. Phonetika"dan aktardığına göre Karamanlılara yalnızca Orta Anadolu'da değil aynı zamanda Suriye, Balkanlar, Besarabya ve İstanbul'da da rastlanmaktadır.¹ Benzer şekilde Petropoulu da Karamanlıların Orta Anadolu ile birlikte imparatorluğun çeşitli bölgelerinde ikamet ettiklerinin altını çizer; özellikle kıyı Anadolu'da yoğun bir Karamanlı nüfusun olduğunu belirtmektedir.²

Karamanlılar literatürde farklı isimlerle nitelendirilmektedir. Modern kaynaklarda "Türkofon Ortodokslar", "Türkçe konuşan Anadolu Ortodokslar"³ veya "Karamanlı Ortodoks Türkler"⁴ gibi ifadeler kullanılırken; Osmanlı arşiv belgelerinde "Zimmiyân-ı Karaman" veya "Karamanîyân" şeklinde adlandırılmıştır.⁵ Tarihsel kaynaklarda da Karamanlı cemaatinden çeşitli şekillerde söz edilmektedir. Örneğin, Alman seyyah Hans Dernschwam'ın 1533-1555 yılları arasında İstanbul ve Anadolu seyahatlerini anlattığı seyahatnamesinde bu cemaatten

¹ Yonca Anzerlioğlu, *Karamanlı Ortodoks Türkler*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2016, s. 138-139.

² Ioanna Petropoulu, "From West to East: The Translation Bridge", *Ways to Modernity in Greece and Turkey*, (Ed. Anna Frangoudaki, Çağlar Keyder), I. B. Tauris, New York, 2007, s. 97.

³ Evangelia Balta, *Gerçi Rum İsek de Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz: Karamanlılar ve Karamanlıca Edebiyat Üzerine Araştırmalar*, çev. Nazif Bozatlı, Levent Cinemre, Ari Çokana, Ayşe Dilsiz, Herkül Milas, Saadet Özen, Menekşe Tokyay, Mesut Yaşar Tufan, İnci Türkoğlu, Erol Üyepazarcı, Emre Yalçın, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2012, s.135.

⁴ Yonca Anzerlioğlu, "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 51, 2009, s. 184.

⁵ Anzerlioğlu, a. g. e. , s. 148-149.

“Caramanos” şeklinde söz etmiştir.⁶ 17. yüzyılda ise Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde söz konusu bu cemaati “Karamanlı Türkleri” olarak nitelendirmiştir.⁷

Modern ve tarihsel metinlerde Karamanlılar bu şekilde tanımlanmaktadırlar. Peki, Karamanlılar kendilerini nasıl isimlendirmektedirler? Bu konuda Balta'nın yaptığı çalışma dikkat çekicidir. Yunan harfli Türkçe eserlerin ön sözlerini inceleyen Balta'ya göre 1864 yılına kadar yayımlanan Karamanlıca kitaplarda yazarlar tarafından cemaate “Hristiyanlar”, “Ortodoks Hristiyanlar”, “Anadolulu Hristiyanlar”⁸ gibi ifadelerle seslenilirken; 1864-1915 yılları arasında basılan eserlerin ön sözünde ise cemaate “Anadolulu hemşehriler”, “Ortodoks hemşehriler”⁹ olarak hitap edilmekteydi.

Yunan harfleriyle yazılan Türkçeye Karamanlıca adı verilmektedir. Karamanlıca yazılı eserlerin ilk örneği bir papaz tarafından kaleme alınan ve 1718 yılında Amsterdam'da basılan *Gülzar-ı İman-ı Mesihi* adlı 170 sayfalık dini bir ilmihaldir.¹⁰ 18.yüzyılda başlayan Karamanlıca yayın faaliyetleri, Lozan Antlaşması sonrasında gerçekleşen nüfus mübadelesi ile birlikte 1930'lu yıllara kadar Yunanistan'da devam etmiştir.

Karamanlıca kitap basımının yanı sıra, özellikle 1860'lı yıllardan itibaren pek çok gazete ve dergi de yayımlanmıştır. Bu yayınlardan biri de *Aktis* mecmuasıdır. Dergiye adını veren “aktis” kelimesi, Eski Yunancada “ışın”, “huzme” veya “güneş ışığı”¹¹ anlamına gelmektedir. *Aktis*, ilk olarak günlük gazete formatında yayımlanmıştır. Ancak 1913 yılı itibariyle günlük gazete basım masraflarının karşılanamaması sebebiyle¹² haftalık dergi olarak yayımlanmaya başlamıştır. Başka bir deyişle, *Aktis* 1910-1913 yılları arasında günlük gazete olarak, 1913 yılının Ocak ayından itibaren

⁶ Semavi Eyice, “Anadolu’da Karamanlıca Kitabeler”, *Belleten*, C.39, S. 153, 1975, s. 26.

⁷ Gazanfer İbar, *Anadolulu Hemşehrilerimiz: Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2018, s. 112.

⁸ Balta, a. g. e. , s. 136.

⁹ Balta, a. g. e. , s. 130.

¹⁰ Eyice, a. g. m. , s. 26.

¹¹ Güler Çelgin, *Eski Yunanca-Türkçe Sözlük*, Kabcacı Yayınevi, Ankara 2011, s. 36.

¹² Balta, a. g. e. , s. 314.

haftalık dergi olarak yayın hayatını sürdürmüştür. Derginin ulaşılabilen son sayısı ise 15 Şubat 1915 tarihine aittir.¹³

Aktis dergisi, İstanbul Babıali'de bulunan Sada-yı Millet Matbaasında basılmıştır. 29*27 cm boyutlarında olan derginin her bir sayısı sekiz sayfadan oluşmaktadır.¹⁴ Derginin alt başlığında “Dinî, Siyâsî, Fennî Haftalık Risâledir” ibaresi yer almaktadır. Derginin sahibi ve müdürü Nikolaos I. Kamalakidis ve başyazarı Iordanis I. Limnidis'tir

Dergide *Ahvâl-i Siyâsiye*, *Patrikhânemiz Ahvâli*, *Akvâl-i Hükemâ*, *Mesâil-i Târihiye*, *Fennî Sahîfe*, *Garâib Sütunu*, *Mesâil-i Sıhhiye* ve *Kadınlar Âleminde* gibi bölümlerin yanı sıra *Samaritis* adlı hikaye de her hafta tefrika olarak derginin sayfalarında yer almıştır.

Bu çalışmada transkripsiyonu¹⁵ yapılan yazılar 1913 yılının Ocak ve Mart ayları arasında *Kadınlar Âleminde* ve *Gençlerimize* başlıklı sütunlarda Nikolaos İ. Kamalakidis tarafından kaleme alınmıştır.¹⁶ Daha önce transkripte edilmemiş bu metinler, Osmanlı Devleti'nin son yıllarında

¹³ Dilek Kübra Gürgür, “II. Meşrutiyet Döneminde Karamanlıca Bir Basın Organı: Aktis Mecmuası (1913-1915)”, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 24.

¹⁴ Balta, a. g. e. , s. 313.

¹⁵ Karamanlıca metinlerde kullanılan söz varlığı ve yazım özellikleri, Orta Anadolu bölgesine ait ağızlarla benzerlik göstermektedir. Karamanlıca yazım biçiminin belirli kurallara bağlanmamış olması nedeniyle, aynı kelimenin farklı metinlerde hatta kimi zaman aynı metin içerisinde dahi farklı şekillerde yazıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada ele alınan metinlerde okuyucuların metinlerin akışını daha kolay takip edebilmesi amacıyla hafifletilmiş transkripsiyon yöntemi uygulanmıştır. Bu doğrultuda, metinlerde yer alan yazım hataları düzeltilmiş; bazı noktalama işaretleri çıkarılmış, gerekli görülen yerlere ise anlam bütünlüğünü sağlamak amacıyla noktalama işaretleri eklenmiştir. İncelenen metinlerde genellikle “b” harfi yerine “p” (π) harfinin, “ş” harfi yerine “s” (σ) harfinin ve “t” harfi yerine “d” (δ) harfinin kullanıldığı görülmektedir. Bu tür kelimelerin yazımında, eğer kelime Türkçe ise günümüz Türkçesinin yazım kuralları esas alınmış; kelime Osmanlı Türkçesine aitse sözlükteki biçimine sadık kalınmıştır. Bunun yanı sıra, Karamanlıca Türkçesinde yer alan Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin yazımında genel Türkçe telaffuz biçimleri temel alınmıştır. Benzer şekilde, Arapça kökenli sözcüklerde bulunan “ayn” harfi, anlam karışıklığına yol açmadığı sürece, yazıma dahil edilmemiştir. Ayrıca, Arapça, Farsça ve Yunanca kökenli kelime ve tamlamaların anlamlarına dipnotlarda yer verilmiştir.

¹⁶ Derginin 1913 yılına ait sayılarına <https://medusa.libver.gr/> adresinden ulaşılmıştır.

Karamanlı cemaati içerisindeki aile ilişkilerine, kadın ve erkeklerin cemaat içindeki konumlarına ve görevlerine ışık tutmaktadır.

Bugüne dek Karamanlı cemaati üzerine yapılan çalışmaların büyük bölümü Karamanlı Türkçesi ve yayın faaliyetleri üzerine yoğunlaşmış; cemaatin aile yapısı, toplumsal cinsiyet rolleri ve ahlak tahayyülleri gibi sosyal tarih bağlamında incelenmesi gereken yönleri ise görece görece ihmal edilmiştir. Bu bağlamda çalışma, Karamanlı cemaatine ait daha önce yeterince incelenmemiş tarihsel bir malzemeyi literatüre kazandırmayı amaçlamakta; aynı zamanda bu cemaati toplumsal cinsiyet rolleri ekseninde yeniden değerlendirme imkanı sunmaktadır.

No 854 Kon/polis, 31 Ianouariou 1913 Sene 3

AKTİS

Dinî, Siyâsî, Fennî Haftalık Risâledir

KADINLAR ÂLEMİNDEN

KAYINVÂLİDENİN ŞİKÂYETİ

NİK. KAMALAKİDİ EFENDİ

Bir zamândan beri şu fikrimi îzâh etmek için münâsib bir zamân aramakta idim.

Şimdi şu zamânı oldukça münâsib görerek birkaç satırları gazetenizin bir köşesine derc etmenizi ricâ ederim.

Ekserî gazeteciler gazetelerinin sütunlarını dolduracak zemin bulamadılar mı, damatlar ile kayınvâlidelerin ihtilâfindan bahsetmeye başladılar.

Güya damadın biri rüyasında kayınvâlidesini görmüşte dirildi zannederek korkmuş. Yine diğer biri de güya sabahdan evden çıkarken kapıda kayınvâlidesi rast gelmiş de o gün çekmediği belâ kalmamış. Hayli buna benzer daha birçok savsatılar.

Kız anası olmakla çektiğimiz yetmezmiş gibi, gazetecilerin diline düştük.

Şapkalar, fıstanlar ve diğer modalarımız için ne söylemeniz hakkınız var, fakat kayınvâlidelerinizden şikâyetle hiç hakkınız yoktur.

İçinizden biriniz kayınvâlidesi ile geçinemedi ise bunu umuma teşmîl¹⁷ ederek umuma lisân-ı galîz¹⁸ iştîmâl¹⁹ etmeniz lazım gelmez ya!

Bu gibi şeyleri bırakın Avrupa gazeteleri yazsın, çünkü orada damatlar ile kayınvâlideler geçinmediklerinde belki belki hakları var, zira

¹⁷ bir şeyi kapsamı içine alma.

¹⁸ kaba dil, sert ve kırıncı konuşma.

¹⁹ kaplama, içine alma.

kayınvâlideleri her umurlarına²⁰, kızı ile damadı arasında en ufak bir ihtilâfa müdâhale ederler. Diğer taraftan Avrupa'da evlâdın ataya zevcin zevce hürmeti kalmamıştır. Avrupa'da görenek çoğalmıştır, kayınvâlideler de kızının başkasından geri kalmasını istemez ve damadına balta asar.²¹

Biz ise Anadolu'da damatlarımız ile pekâlâ geçiniriz. Buna da tecrübem netîcesi emînîm. Mâlûmunuz olsun ki, sekiz kız sâhibesiyim, sekizini de Cenâb-ı Hakk'ın inâyeti ile evlendirdim. Damatlarımızın sekizinin de başka başka tabîatları var, fakat hepsi ile de geçiniyorum.

Benim gibi kızı çok olan birkaç kadınlar daha bilirim ki onlar da benim gibi hoş geçiniyorlar.

Kızlarımıza yüz vermeyiz. Kızlarımızdan biri, zevcinin kendisini tiyatroya götürmediğinden dolayı şikâyet ederse cevâben:

-Evimizde iken her gün tiyatroya mı giderdin? Bizim günümüzde tiyatro yok idi de ölmedik ya derim.

Diğer bir kızım da zevcinin yemeğe pek meraklı olduğundan şikâyet ederse ona da cevâben:

-Yemeyi tadı tuzu yerinde yaparsan, sen de beraber yemek yiyeceksin ya derim.

Velhâsıl her şikâyetlerini, bir çeşit îtirazla tenkid ederim.

Gazeteci efendiler bir kere Anadolu'da seyâhat etsinler de kayınvâlideler damatları ile ne kadar iyi geçindiklerini gösterebilirler. Hatta damatların ekserîsi kayınvâlideleri ile birlikte otururlar.

Gelin ile kayınvâlide için dersiniz biraz hakkınız var, hatta meselede büsbütün başkadır, bâ-husûs bir yerde otururlarsa. Bunu da tecrübemle bilirim.

Ben de rahmetlik kayınvâlidem ile arada ihtilâf ederdik, fakat öyle düşmezdim. Çok defalar kendi kendime:

-Mademki her şeyi kayınvâlidemden suâl edecektim, ben neden ev kadını oldum! der idim.

Kayınvâlideme ne kadar itâatli bulunursam, hizmetçi gibi her şeyi ondan sormak biraz bana zor gelirdi.

Fakat yukarıda arz ettiğim gibi dile düşmezdim. O vakit her şeyde kendimi haklı zannederdim. Şimdi ise ona da hak vermeye başladım. Çünkü ben o eve varmaksız, evin kadını o idi.

Kayınvâlide ile beraber oturmak zordur!

²⁰ işler.

²¹ bir yere müdahale edilmesi, bir yerin mühürlenmesi.

Fakat rahmetlik ile yirmi beş sene beraber oturdum, şimdiki kızlar işitsinler. İşte gazeteci efendiler, gelin ile kayınvâlîde dirliksizliği hakkında ne dersiniz, ne yazarsanız, bir dereceye kadar hakkınız var, fakat damatlar kayınvâlîdelerinden şikâyet ederlerse emin olsunlar ki hodbînlik ²² damattadır.

S. P. P.

Sene 3 No 856 Kon)polis, 14 Fevrouariou 1913 Sene 1 No 6

AKTİS

Dinî, Siyâsî, Fennî Haftalık Risâledir

KADINLAR ÂLEMİNDE

İnsanlar arasında ihtilâfa sebep olan birinci vesîle müsâmahadır. ²³

Her ferd vazîfesini bilse ve onun hâricine çıkmasa sû-i tefehhümlere ²⁴ ve bunun netîcesi olarak husûle gelen muhabbetsizliklere asla mahal gelmez zannederiz.

Şu fikrimi vesîle ittihâz ²⁵ ve bu husûsdaki aczimi ikrârla bugünkü kadınların erkeklere karşı olan vezâifinden bahsedip, bi'l-âhire dahi erkeklerin kadınlara olan vezâifinden bahis açacağım.

Bir kız gelin olacağı hafta çeyizi için tedârik edilen kumaşların zamâna uygun bir sûretle dikilmesini, düğünde gelecek misâfirlerin hiçbir şeye özür bulmamasını, dostuna düşmanına karşı her halde mevkîsi ile mütenâsib bir tarzda kişi ile mütenâsib bir tarzda görünmesini ârzû eder ve bu uğra geceyi gündüze katarak, az yemek az uyumak ve çok çalışma sûreti ile uğraşır.

Fakat, bir âile teşkîli için hazırlanan bir kadın için îcâb eden vezâif acabâ bunların itmâmı ²⁶ ile bitiyor mu?

Hayır.

Kadınların, bâlâdaki arz ettiğim sathî ²⁷ hizmetlerinden mâadâ gâyet âlî vezâif ve mesûliyetleri vardır.

Elbise ve süs için yaptıklarınız gayret, hârice kendinizi beğendirmeden başka bir şey değildir. Fakat sizin donanmış zevcelerinizin size olan

²² kendini beğenmiş, bencil.

²³ hoşgörülü davranma, hoşgörü/gerekli dikkat ve ciddiyeti göstermeme, gevşeklik, ihmal.

²⁴ fena, yanlış anlaşılma.

²⁵ kabul etme, düşünme.

²⁶ bitirme, tamamlama.

²⁷ derinliği olmayan, yüzeysel.

teveccühü olsun. Sizi yılınız²⁸ sizin maîşetinizi tedârik için gece gündüz uğraşan, sizi nâmûs ve iffetinizin muhâfazası için fedâ-yı cân²⁹ zevceleriniz beğensin.

Sabahtan akşama kadar her bir tehlikeye hedef olup, dinlenmek için evine gelen zevcelerinizi, hüsn-i niyyet ve muâmeleniz ile dinlendiriniz.

Zevciniz tüccâr ise onu âdilâne muâmele etmeye sevk edecek tarzda muâmele ediniz. Bir mağaza hademesi ise kendisine cesâret verip hizmetine tekâsül³⁰ etmemesine çalışınız, muharrir ise âlemi istifâde ettirecek şeyler yazmasına misâl olunuz.

Yok ki bin dert ile evine gelen bir erkeğe birkaç derd de siz ilâve edip de, ertesi günkü muâmelesinde her an hatâyâ düşmesine sebep olasınız.

Çünkü erkek bir fabrikanın umûmî makinasını ve kadın ise o makinanın ufak bir âletini teşkîl eder. İşte o ufak bir âletin lâıyık ile vazîfesini îfâ edememesi, bütün makınayı durdurur ve koca bir fabrikayı battâl eder.³¹

Kadınların ekserîsi, zevcinin her an kendisine bir hediye getirmesi tarafdâridırlar. Fakat hiç hesâb etmezler ki o hediye birkaç ay veya sene sonra eski parlaklığını kaybeder, solar.

Lâkin, erkeğinizin teveccüh ve muhabbeti gibi en kıymetli bir hediye kazanmaya çalışır ve ona muvaffak olur iseniz o yâdigâr solup veya köhneleşmediği gibi eskidikçe hem kıymeti artar hem sâhibini bahtiyâr kılar.

Bir hânenin mamûrluğu³² da harâbî da evin kadınından asılı olduğundan kadınların vazîfesi nisbetinde mesuliyetleri dahi büyüktür. Hattâ evini bahtiyâr edemeyen kadın kendisini perîşân eder, zîrâ bir kadının saâdeti âilesinin refâhından asılıdır.

Evet kadınların da zordur, fakat hüsn-i niyyet olursa müşkilât kolaylaşır.

Çünkü erkeğin ârzû ettiği hüsn-i muâmeleyi kadın isterse yapabilir, elverir ki yapmaya ârzûsu olsun.

N. İ. K.
(mâbâdî³³ var)

²⁸ koca, zevc.

²⁹ canını feda etme, canını verme.

³⁰ tembellik, üşenme, gevşeklik, kayıtsızlık.

³¹ işe yaramaz, işlemez, hantal, kullanılmaz duruma gelmek.

³² gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.

³³ devam.

Sene 3 No 857 Kon/polis, 21 Fevrouariou 1913 Sene 1 No 7

AKTİS

Dinî, Siyâsî, Fennî Haftalık Risâledir

KADINLAR ÂLEMİNDEN

(geçen haftadan mâbâd)

Bir kadın pek güzel olduğundan dolayı mağrûr³⁴ olmamalı, zîrâ o güzelliği Cenâb-ı Hakk'a borçludur. Bir kadın pek güzel olmakla kadınlığının her evsâfına³⁵ mâlik, her vazîfesini bilir, tekâmüle³⁶ ermiş olmaz. Şahsının güzelliğini hiçte bırakıp, öyle hatâları olur ki ona mâlik olan erkek intihâbında³⁷ pek yanılmış olduğuna hükmederek o kadar güzel ve fakat vezâif-i zevciyenin birçok evsâflarından mahrûm bir kadının aldığına binlerce pişman olur. Nicede nazarda hor fakat tabîat ve etvârında³⁸, terbiye ve ahlâkında fevkalâdelik³⁹ olan kadınlar var ki mensûb olduğu âileyi bahtiyâr eder.

Kadınlardan gözetilen evsâfların kâffesini, şuracıkta bahsetmeyi zâid⁴⁰ görür isem de bazı ve başlıcalarını da zikr etmeme de müsâade edilsin.

Kadından gözetilen evsâfın başlıcası muhâfaza-i nâmûs kaziyyesidir.⁴¹ Fakat bununla da tam kadın addedilemez. Bundan sonra gelen iki evsâf daha var. Biri hilmiyyet⁴² diğeri de saflık.

Hilmiyyet, bir kadın için evsâf-ı hamîdeden⁴³ biridir. Bu evsâfa mâlik olan her kadın hiçbir vakit kimsenin taarruzuna hedef olmaz. Çünkü hilmiyyetle, en cesâret hasmını iknâ ve teskîn⁴⁴ edebilir, zevcinin her gûne affına mazhar olabilir, evlâdlarının terbiye ve talîmlerine kolaylıkla muvaffak olur.

³⁴ kendini beğenmiş, büyüklük taslayan.

³⁵ vasıflar, nitelikler.

³⁶ olgunluk, olgunlaşma.

³⁷ seçme, seçilme, seçim, seçmek.

³⁸ tavırlar, davranışlar.

³⁹ olağanüstülük.

⁴⁰ gereksiz, lüzumsuz.

⁴¹ mesele, husus.

⁴² yumuşak huylu olma, ağırbaşlılık.

⁴³ övülmeye değer vasıflar.

⁴⁴ sakın kılma, yatıştırma.

Terbiye-i etfâl meselesinde hatırıma şuracıkta bir mesele geldi ki arz edeyim.

Bazı vâlideler, çocuklarının eser-i cehâlet olarak yaptıkları hatâyı tashîh⁴⁵ zımında o çocuğu hilmiyyetle iskât edecekler yerde bir sürü bedduâ, küfür günâh ederek hem çocuğa o gibi îcâpsız elfâzları öğretmiş olurlar hem matlûb⁴⁶ olan terbiye hâsıl olmaz.

Her şeyin keşîr-i kusûr olduğu gibi, hilmiyyeti de sûistîmal etmemeli. Ataların “ne pek halîm ol basıl ne pek zâlim ol asıl” dediği gibi hilmiyyeti de haddinden fazla yaparak âleme debelenmeye kadar vardırmmamalı.

Saflık da kadınlar için en güzel bir evsâftır. Bir kadın sâfdilâne hareketi ile umûmun terâküm⁴⁷ ve şefakatine mazhar olur. Bunun aksi olarak her hâl ve etvârında kurnazlık taslamaya çıkışırsa nefîce îtibârî ile kendisini aldatur ve mahcûb olur.

Bir kız pederinin hânesinde iken pek çok hayâlâtla perverde olur,⁴⁸ gelin olduğunda mutlu ve bahtiyâr olması için, birçok zeminler hazırlar fakat hayâlâtta tertîb edilenlerin, birçoğu fiilde tecellî etmez. Gelin olduğunuzun ertesi günü intihâb⁴⁹ ettiğiniz erkek tâbinize muvâfık⁵⁰ çıkmayıverir. Bundan dolayı katiyyen⁵¹ muğber⁵² olmamalısınız, zîrâ bakalım siz o erkeğin tâbine muvâfık çıktınız mı? Ne kendinizin köle mertebesine indiğinize hükmedin ne de o erkeği kendinize kul etmekliğe çıkışın. Erkeğiniz sizi köle etmek istese idi sizin ile izdivâc edecek yerde bir hizmetçi alır idi, erkeğinizi kendinize kul etmek cihetini katiyyen hatırıma bile getirmeyiniz, çünkü erkek hilkatî îtibârî ile katiyyen kul olamaz.

Yalnız nezâket ve hilmiyyetiniz ile erkeğinizi mâkul ârzûlarınıza iştirâk ettiriniz. Şimdi artık aldım, her hâlde benimdir, fikrine sâhip olursanız pek yanılırsınız.

Kadınlar hakkındaki bahsimizi bu kadarla iktifâ⁵³ ederek haftaya erkeklerin vezâîfinden bahsi vaatle itmâm-ı kelâm eylerim.

N. İ. K.

⁴⁵ düzeltme, iyileştirme.

⁴⁶ talep edilen, istenilen şey.

⁴⁷ yığılma, birikme, toplanma.

⁴⁸ beslenmek, büyütülmek, yetiştirilmek.

⁴⁹ seçme.

⁵⁰ uygun, yerinde.

⁵¹ asla, hiçbir zaman.

⁵² gücenmiş, darılmış, küskün, kırgın.

⁵³ olduğu kadarını yeterli görme, kafi görme, yetinme.

**Sene 3 No 858 Kon/polis, 28 Fevrouariou 1913 Sene 1 No
8 AKTİS**

Dinî, Siyâsî, Fennî Haftalık Risâledir

GENÇLERİMİZE

Geçen haftaki nüshalarımızda kadınların vezaîfinden bahsettikten sonra gençlerimize terettüb⁵⁴ eden vezaîfe de geleceğimizi vaat etmiş idim.

Erkekliğin mevkîsi pek yüksektir ve o mevkîyi muhâfaza edebilenler erkektir.

Bir erkek çocuk, hemen akl-ı bâliğ olur olmaz her hâlde hukuk-i şahsiyyesine⁵⁵ mâlik olmak sevdâsına düşer. Bu hâl fitraten erkeklere verilmiş olan bir dâd-ı hakktır.⁵⁶

Fakat kemâlât⁵⁷ iktizâsı, adem⁵⁸-i tecrübe ve muhâkemesiz hareketler yüzünden birçok gençlerimiz mevkîlerini muhâfazada âciz kalmış ve müstakbellerini mahvetmiş olduklarından hukuk-i şahsiyyetlerine mâlik olmakla beraber her teşebbüs ve fiillerinde son derece dikkat ve itidâl-i dem⁵⁹ ile hareket etmeleri lâzımdır.

Gençlik her an bir iştigale, her hâlde fâtiğ olmaya meyyâldir.⁶⁰ Lâkin bir şeyi istilâ ve feth ederken müstakbelde kendisine yarayışlı olup olmayacağını ona mâlik olmazdan evvel hesâb etmeli.

Nasıl ki bir tavuğun altına kaz veya ördek yumurtası koysak bî-çâre hayvan bilmeyerek kuluçka oturup piliç çıkardığında kendisi kara hayvanı olmak îtibârî ile suda yüzemez, yavrular ise su hayvanı olduğundan her hâlde suda gezmek ister ve şu îtibârla ne biri vâlidelik vazîfesini ne de diğeri evlâdlık vazîfesini lâıyıkî ile îfâ edebilir.

İşte bir pilicin husûlünde bile hesâbla hareket iktizâ ederse insâniyyetin âlî makamını işgalde ne kadar teennî⁶¹ ve hesâbla hareket lâzım iddiğini ölçebiliriz.

⁵⁴ (bir sorumluluk) birinin üzerine düşme, gerekme, icap etme.

⁵⁵ şahsın, kişinin hukuku.

⁵⁶ Allah vergisi.

⁵⁷ sahip olunan manevi hasletler.

⁵⁸ yokluk.

⁵⁹ soğukkanlılık.

⁶⁰ çok istekli.

⁶¹ ilerisini düşünerek, ihtiyatlı davranarak düşünceli hareket etme.

Erkeklerin her vezâîfî ehemmiyetli ise de biz burada en vehimi olan teehhülündeki⁶² vezâîfinden bahsedeceğiz.

Hissiyâtına mağlûb olarak, tecrübesiz teehhül edenler ekseriyyetle iyi netîceye vâsıl⁶³ olmamışlar. Zîrâ o izdivâc rastgele vuku bulmuştur. Tesâdüfte ise hiçbir vakit hikmet aranmaz.

Bir genç teehhülden evvel müddet-i hayâtında⁶⁴ kendisine terfik⁶⁵ edeceği kızı her sûretle teftîş etmelidir.

Bu da uzaktan olamayıp pek yakından olabilir.

Bir kızın da her hâl ve edvârına⁶⁶ pek yakından vâkıf olabilmek için kızlar ile hüsn-i muâşerette⁶⁷ bulunmalı, onlara bir hemşîreniz gibi bulunmalı ki sizden uzak kaçmasınlar ve siz onu yakından teftîş edebilesiniz.

Zamânımızda gençlerimizin ekserîsi teehhülü menfaate âlet ittihâz ederek cüzî⁶⁸ küllî⁶⁹ bir drahoma⁷⁰ almak sûreti ile hürriyyet-i şahsiyyelerini, erkekliğin âlî mevkîsini fedâ etmek töhmetine kadar iniyorlar.

Evet herkes fikrinin esîri olduğu gibi bendeniz de gençlerin sırf drahomaya âşık olarak teehhül etmemeleri fikrinin esîriyim. Zîrâ para kazanmak başka, efrâd-ı âileyi⁷¹ rahat, sülâleyi ibkâ⁷² için bir refika kazanmak da büsbütün başka.

Mâmâfih drahoma alıp teehhülün diğer kısımlarında dahi mazhar-ı muvaffakiyyet etmişler de var, drahomasız teehhül edip de adem-i muvaffakiyyete dūcâr⁷³ olanlar da çok. Fakat bunların ekalliyyetçe⁷⁴ kalırlar.

Servetle saâdet temîn edilmez. Saâdet ise istikâmet, metânet ve fazîlettedir.

⁶² evlenme.

⁶³ erişen, ulaşan.

⁶⁴ yaşam süresi.

⁶⁵ birinin yanına arkadaş olarak katma/katılma.

⁶⁶ zamanlar, devirler.

⁶⁷ iyi, güzel davranış.

⁶⁸ bir şeyin bütünüyle değil bir parçası ile ilgili/ pek az miktarda.

⁶⁹ bütüne ait, bütünlü ilgili.

⁷⁰ gelin tarafından güveye verilen para, mal veya mülk.

⁷¹ aileyi oluşturan kişiler.

⁷² sürekli ve daimi kılma, sürekli kılmak.

⁷³ tutulmuş, uğramış, yakalanmış.

⁷⁴ azınlık.

Fakr-ı hâl⁷⁵ teehhül edip de bi'l-âhire servet sâhibi olanlar zengin olarak teehhül edip de fakr-ı hâle düşenler az mıdır? Servet sâhibi değişir, fakat fazîlet intihâl etmez.

Gençlerimizin ekserîsi de cemâlperest olarak bir kızın güzelliğine meftûniyyetle,⁷⁶ ahlâk ve evsâfı sâiresini asla tedkîk etmeksiz hemen o güzele mâlik olmayı tasavvur ve aynı zamanda teehhül ederler.

Güzellik de servet gibi muvakkattir.⁷⁷ Nâdîde güzel olduğundan dolayı intihâb ettiğiniz bir kız, teehhülden 3 - 5 ay sonra çiçek hastalığına mübtelâ olup da çöpur olmasının vechinde⁷⁸ bir yara çıkıp da ameliyyât netîcesi güzelliğini kaybetmesinin ihtimâli yok mu?

İşte şu esbâblara mebnî⁷⁹ teehhülde aranacak evsâflar ne pek büyük servet ne de nâdîde güzelliktir. İllâ ahlâk-ı hamîde⁸⁰ ile perverde olmuş,⁸¹ vâlide olabilecek bir kızın aranmasıdır.

Gençlerimizin teehhülden sonraki vezâifinden haftaya bahsedeceğiz.

N. İ. K.

Sene 3 No 859 Kon/polis, 7 Martiou 1913 Sene 1 No 9

AKTİS

Dinî, Siyâsî, Fennî Haftalık Risâledir

GENÇLERİMİZE

(mâbâd)

“Ανθρωπος εγκαταλειπει τον πατερα και την μητερα αυτου, και προσκολληθησεται τη ιδια γυναικι” yani “İnsan peder ve vâlidesini terk ederek, kendi familyasına merbût⁸² olmalı” kelâm-ı ilâhîsini göz önüne alır isek hakîkî bir familyanın bir hânedeki mevkîsinin pek yüksek olduğunu anlarız.

Bir kadının vazîfesi ne derece ağır ise bir erkeğinki ondan birkaç derece daha ağırdır.

⁷⁵ yoksulluk durumu.

⁷⁶ tutkunluk, gönül verme, hayranlık, aşırı derecede beğenme.

⁷⁷ geçici.

⁷⁸ yüz.

⁷⁹ -den dolayı, -den ötürü.

⁸⁰ övülecek huylar.

⁸¹ yetiştirilmek.

⁸² bağlı.

Vezâif-i zevciyyesini îfâdan aciz, hânesinin refâh ve saâdeti için asla düşünmeyen, evlâd ü ıyâlinin⁸³ maîşet, tâlîm ve terbiyelerinde büsbütün müsâmaha göstererek gündüz kahvehânelerde, gece meyhânelerde vakit geçiren bir erkek, evine geldiğinde erkekliğin vazîfesini îfâ eden bir zevce yapılan ihtirâmın kendisine yapılmadığından dolayı asla muğberr olmamalı. Zîrâ vazîfede tekâsül⁸⁴ evvel kendinden başlamış oluyor.

Erkekleri umûm ve bâ-husûs âilesinin nazarında terzîl⁸⁵ eden başlıca sarhoşluk ile kumârbâzlıktır.

Gündüz akşama kadar çocuklarının maîşeti için uğraşıp evine biraz balık veya bir ciğer, bir okka ekmek getirmek için zevcine verdiği paranın o erkek ekmek koltuğunda, balık veya ciğer meyhânenin duvarında asılı, kendisi tezgâh başında ufak çocuklar acıktı ağlaşır, pişecek yemek henüz gelmedi. Bir de saat ikide meyhâneler kapandıktan sonra ağzı bir yanda burnu bir yanda gelen erkeğe, zaten muvâzenesini kaybetmiş olan o kadında hissiyyât kalmadı ki zevcine iltifât etsin.

İşte Apostolos'un "Evlenememek daha iyidir" dediği bu gibiler içindir.

Kumâr da bir erkek için en mezmûm⁸⁶ bir fiildir. Sarhoş hissiyyât ve muvâzene-i fikriyyesini kaybettiğinden dolayı hatâ eder, kumârcı ise akli başında hâlde hatâyâ düşmüş olur.

Hâsılı şu iki özür bir erkeğin mâddî ve manevî sebep-i inkırâzıdır.

Bazı erkeklerimizde kadından ziyâde gurûr ve benlikçi olduğundan kendisinin ahvâl-i mâliyyesini efrâd-ı âilesinden siper eder ki bu da bir erkek için bugün bir hatâdır. Zîrâ, kadınlar ekseriyyetle yar ü ağyâra⁸⁷ karşı iyi giymek, iyi gezmek tarafdarı oldukları hasebi ile zevcinden fevkalâde mutâlebâtta⁸⁸ bulunur ve bu ârzûsu isâf edilmediğinde, esbâbı kendisine mâlûm olmadığından muğberr olarak zevce ile zevce arasındaki râbta ihlâl edilir. Fakat erkek ahvâlinden refikasını haberdâr eder, o kadın da ciddi bir refika ise mutâlebâtını hesâbla yapar.

Kadınların fitraten zayıf yaratıldıkları hasebi ile hatâdan sâlim⁸⁹ olmayacakları tabîi bulunduğundan her ufak tefek hatâlarına ehemmiyyet

⁸³ çoluk çocuk.

⁸⁴ kayıtsızlık, tembellik.

⁸⁵ rezil etme.

⁸⁶ kötü, çirkin, ayıp.

⁸⁷ dost ve düşman.

⁸⁸ istekler.

⁸⁹ sağlam, eksiksiz, noksanı olmayan, korkusuz, emin.

vererek haddinden ziyâde hiddet ve şiddet istimâl⁹⁰ edilirse doğru yapacakları işlerinde dahi kendilerinde tereddüt hâsıl olarak onu da yanlış yapmalarına sebep olmuş oluruz. Onun için ekserî hilmiyyet ve onu iskât sûreti ile hareket edersek daha ziyâde mazhar-ı teveccüh oluruz. İnsan olmak îtibârî ile kadında da izzet-i nefis⁹¹ var, onlar da hissiyyât sâhibidirler, sadât⁹² hâricine çıkıldığında, onların ikinci bir hatâyâ düşmelerine sebep olmamızın ihmâli vardır ki, hatâyı eksiltiriz derken artırmış oluruz. Bunun için her efâl⁹³ ve hareketimizde hesâbla hareket faydadan hâlî değildir.

N. I. K

Sonuç

Karamanlılar, Türkçe konuşan ve yazı dilinde Yunan harflerini kullanan Ortodoks Hristiyan bir cemaattir. Ağırlıklı olarak Orta Anadolu'da yaşamış olsalar da, son dönemlerde yapılan araştırmalar, cemaatin Suriye, Balkanlar, Besarabya ve İstanbul gibi farklı bölgelerde de varlık gösterdiğini ortaya koymuştur. İlgili literatürde “Türkofon Ortodokslar” veya “Karamanlı Ortodoks Türkler” gibi ifadelerle anılan cemaat, Osmanlı arşiv belgelerinde ise “Zımmiyân-ı Karaman” veya “Karamanîyân” şeklinde kaydedilmiştir.

Karamanlılar, Türkçeyi Yunan harfleriyle yazmışlardır; bu yazı dili literatürde Karamanlîca olarak adlandırılmaktadır. Karamanlîca basılmış bilinen ilk eser, 1718 yılında Amsterdam'da yayımlanan *Gülzar-ı İman-ı Mesîhi* başlıklı dini bir ilmihaldir. 18.yüzyılda başlayan Karamanlîca yayıncılık faaliyetleri 19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren gazete ve dergi yayınlarıyla çeşitlenmiştir. Bu yayınlar arasında *Aktis* dergisi de yer almaktadır. 1910-1913 yılları arasında günlük gazete formatında yayımlanan *Aktis*, ekonomik nedenlerle 1913'ten itibaren haftalık dergiye dönüştürülmüş ve Şubat 1915'e kadar yayın hayatını sürdürmüştür. İstanbul'da Sada-yı Millet Matbaası'nda basılan derginin sahibi Nikolaos I. Kamalakidis ve başyazarı Iordanis I. Limnidis'tir. Dergide siyaset, bilim, sağlık, din, aile ve kadın meseleleri gibi çeşitli konularda yazılara yer verilmiştir.

Sonuç olarak, *Aktis* dergisinin 1913 yılı Ocak-Mart ayları arasında yayımlanan sayılarında yer alan *Kadınlar Âleminde* ve *Gençlerimize* başlıklı köşe yazıları, cemaatin toplumsal cinsiyet normlarına ve aile

⁹⁰ kullanma.

⁹¹ şeref, onur, haysiyet.

⁹² ileri gelenler, efendiler, kabileler.

⁹³ fiiller, işler.

yapısına dair araştırmacılara önemli bir bakış açısı sunmaktadır. Bu yazılar, özellikle genç erkeklere ve kadınlara yönelik ahlaki öğütler ile evlilik, eş seçimi ve aile hayatına dair temalarıyla cemaatin ahlaki ve kültürel kodlarını çözümleyebilmek için bir zemin oluşturmaktadır. Bu metinlerin transkripsiyonu, Karamanlıların yalnızca dilsel ve dinsel olarak değil, aynı zamanda sosyal tarih bağlamında da incelenmeye değer bir toplumsal grup olduklarını ortaya koymaktadır. Böylelikle bu çalışma, hem daha önce ihmal edilmiş bir kaynak malzemeyi literatüre kazandırmakta hem de Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Karamanlı cemaatinin gündelik hayatına ışık tutan yeni bir tartışma alanı açmaktadır.

Kaynakça

- Anzerlioğlu, Yonca, "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler", Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 51, 2009, s. 171-187.
- Anzerlioğlu, Yonca, *Karamanlı Ortodoks Türkler*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2016.
- Balta, Evangelia, *Gerçi Rum İsek de Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz: Karamanlılar ve Karamanlıca Edebiyat Üzerine Araştırmalar*, (çev. Nazif Bozatlı, Levent Cinemre, Ari Çokana, Ayşe Dilsiz, Herkül Milas, Saadet Özen, Menekşe Tokyay, Mesut Yaşar Tufan, İnci Türkoğlu, Erol Üyepazarcı, Emre Yalçın), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2012.
- Çelgin, Güler, *Eski Yunanca-Türkçe Sözlük*, Kabalcı Yayınevi, Ankara 2011.
- Eyice, Semavi, "Anadolu'da 'Karamanlıca' Kitabeler", Belleten, 39(153), 1975, s. 25-48.
- Gürgül, Dilek Kübra, "II. Meşrutiyet Döneminde Karamanlıca Bir Basın Organı: Aktis Mecmuası (1913-1915)", İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.
- Petropoulou, Ioanna, "From West to East: The Translation Bridge", *Ways to Modernity in Greece and Turkey*, (Ed. Anna Frangoudaki, Çağlar Keyder), I. B. Tauris, New York, 2007.
- İbar, Gazanfer, *Anadolulu Hemşehrilerimiz: Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2018.

EK 1: Aktis, 31 Ocak 1913, s. 30-31

ΚΑΘΗΝΛΑΡ ΛΕΜΙΝΔΕ

Ἰντανλάρ άρασηνδά ἰχ:ιλαρά σεπέπ όλάν πιρινδῆ
βεσιλέ μουσι:μεχάδτηρ.

Χέρ φέρδ βαζι:ρεσινι πιλσέ ρέ άνιν χαριόζηνά τζή-
ματα. σῶι τεφεχουμλαρά βέ πουνούν νετιόζεσι όλάράκ
χο σουλέ κελέν μουχαππετιζλικλερέ άσλα μαχάλ κελ-
μέζ ζάν Ισέριζ.

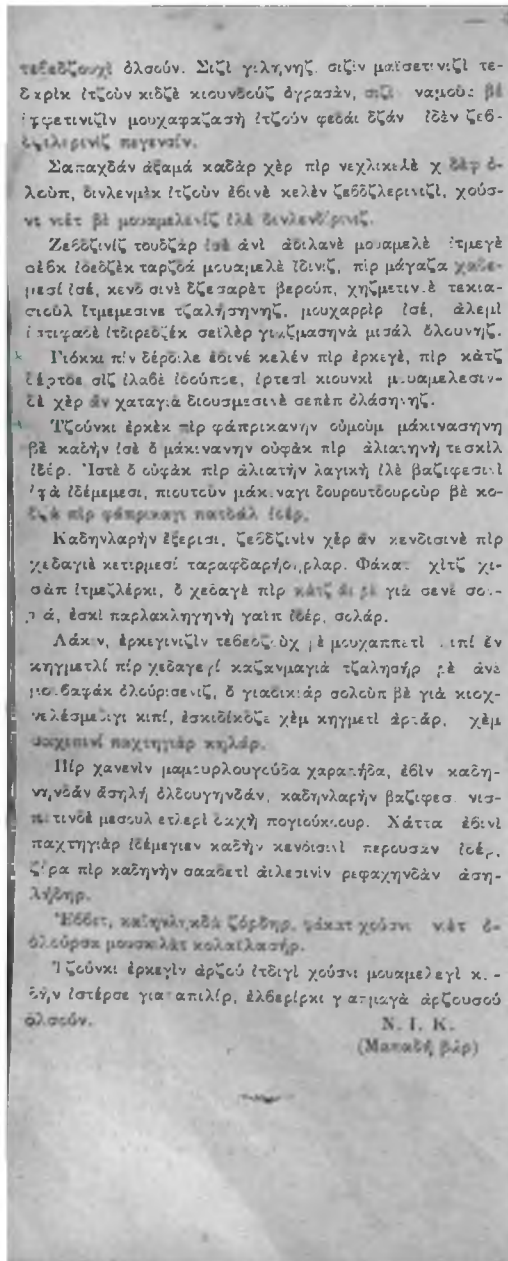
Σού φικριμι εσιλέ ἰτσιάζ βέ πού χουσουσδακι άζ-
ζιμι ἰκράριε πο κιουνλιούκ κατήνλαρήν έρκεκλερέ καρ
σή όλαν άζαίφινέν πάχς Ι.ούπ. πῖλ άχιρέ δαχτή έρ-
κεκλερίν καθηνλαρά δῶ βαζαίφινέν πάχς άτζα-
όζάγρημ.

Πιρ κήζ, κελινολαόζαγή χαφτά, όζεχζή ἰτζούν τε-
δαρίκ ἰυλέν κουμκλαρήν ζεμανά σήγευν πῖρ σουρέ-
λε δικίλμεσινι, όιουγουνδέ κελεόζεκ μισαφιρλερίν χίτζ
πῖρ σείνε όζιούρ πούλμαμστηνη, κοτουνά δουσμηνηνά
αρσή χέρ χαλσέ μεσκησῆ ἰλέ μουτεναστήπ πῖρ ταρζόά
κισῆ ἰλέ μουτεναστήπ πῖρ ταρζόά κιουρουνμεσινι άρζού
Ιδέρ βέ πού ούγοά κιόζεγι κιουνδουζέ κκαταράκ, άζ γε-
μέκ άζ ούγουμακ βέ τζέκ τζαλησμά σουρετι ἰλέ όγραστήρ

Φάκατ, πῖρ αἰλέ τεσκιλι ἰτζούν χαζτηρλανάν πῖρ κα-
δῆν ἰτζούν ἰζάπ Ιδέν βαζαίφ, άόζαπα πουνλαρήν ἰτ-
μαμή ἰλέ πιτιόρμη;

Νάρ ! . . .

Καδηνλαρήν, παλεδεκί άρζ ἰτοιγίμ σάτχι χήζμετε-
ρινέν μ δά. γάγετ άλι βαζαίφ βέ μεεσουλιετλερί βάρδτηρ
Ἰλπισέ βέ σιούς ἰτζούν γιαπόηκλαρηνηζ γαίρέτ,
χαρόζέ κενδι ιζ! πενγενδ:ριμεζδέν πασκά πῖρ σεί δεγίλδερ
Φάκατ σιζιν δοιανκηνηζ ζεδοζελερινιζιν σιζέ όλάν

ΚΑΘΗΝΛΑΡ ΑΛΕΜΙΝΤΕΝ

(Κεῖς ἐν γυναικὶν κινεῖται)

Πῆρ καθὲν πᾶν κινεῖται ἀλδερηνδὸν δολαγὴ μακροῦ ἐλμακλή, ἔρα ὁ κινεῖται ἐν δολαγῇ, χακκά πορτλὴνδερ. Πῆρ καθὲν πᾶν κινεῖται ἐλμαγέ, καθηνλῆν γερ ἐδοαφνὲ μολῆ, γερ βελτρεσιν πῆρ, τεκεμιοῦ ἐρμὶς ἐλμαγέ. Σαχονῆν κινεῖται γιτῆδὲ πρακῆρ, εἰλε χατακλή ἐλούρ, ἀνὲ μαλὶν ὅλῶν ἐρκὲν ἰνιχαπνὸν πᾶν γιανῆλμῆς ἐλδουγουνά χιόκμ ἰδερῆ, ὁ καθὲρ κινεῖται πῆ φάκατ βελτρεσιν πῆρ τῶν ἐδοαφληνδὸν μαχρόμ πῆρ καθὲν ἀλδερηνδὸν πινεῖρδὲ πισμάν ἔλουρ. Νιτῆδὲ νελτρεσιν γερ, φάκατ ταπιχάτ πῆ ἐδοαφνὸν, τερπιε πῆ ἀλκακηνδὸν φεκελ-ἀδελῆ ὅλῶν καθηνλάρ βόρν, μιντοῦν ὅλδερ γῆ ἐλμαγέ παχῶν ἰδερ.

Καθηνλάρδὸν κινεῖται ἐδοαφλην κινεῖται, σουαδῆνδὸν πᾶν ἰμαγέ ἔαδ κινεῖται ἰσμεδ. Πᾶν πῆ πασλὸν χατακηνδὸν ἔρα ἰμαγεδὲ μουσααδὲ ἰδελῶν.

Καθηνδὸν κινεῖται ἐδοαφλην πᾶσληδῶσιν μουχαφῆ νιμὸς καῖςεβερ. Φάκατ πουνούλαδὸν τᾶν καθὲν ὅδ ἰδελῆμετ. Πουνδὸν σόγρᾳ κελῶν ἰνὲ ἐδοαφ δαγῆ βάρ. Πῆρ χιλιμὲτ δικερὶδὲ σαφλῆκ.

Χιλιμὲτ, πῆρ καθὲν ἰτῶν ἐδοαφ: χαμιδεδὸν πῆρδερ. Πῶ ἐδοαφ μαλὶν ὅλῶν γερ καθὲν χιτῆ πῆρ βελτρεσιν κινεῖται τεαρουζονά γεδετ ἐλμαγέ. Τῶν: χιλιμὲτ, ἐν τῆσρατ χασμινὲ ἰνὲ πῆ τῶν ἰδελῆν, ἔδοαφ γερ κινεῖται ἀφῆνᾶ μαχῆρ ἐλμαγέ, ἐδοαφλην γερ τερπιε πῆ ταλιμλερινὲ κολακῆλμα μουαφᾶν ὅλουρ.

Τερπιε: ἡτῶν μεσελινδὲ χατηρημᾶ σούραδῆνδὸν πῆρ μεσελῆ κελῆκ: ἀρ ἰδελῆμ.

Πᾶν βᾶλδελερ, τῶνδουκαρηνῆν ἰσμεδ ἔχαλῆτ ὅλαρκ γιανῆλμῆρ, χαταγῆ πασῆλ ζημηνδῶ, ὁ τῶνδουγὸν χιλιμὲτ ἰσκατ ἰδελῆλῆρ γερδὲ, πῆρ σιουρὸν πῶ δοδῶ, κινεῖται κινεῖται ἰδερῆ, γερ τῶνδουγῶ ὁ κινεῖται

ἔδοαφ, ἐδοαφ ἡτῶν μεσελῆ, γερ ματλοῦν ὅλῶν τερπιε χατῆλ ἐλμαγέ.

Χῆρ σερῖν κινεῖται κινεῖται ὅλουγὸν κινεῖται, χιλιμὲτ σού ἰσκατ ἰμαγέ. Ἀτκαρῆν «νὲ πῆρ χαλὶμ ὅλ πασῆλ, νὲ πῆρ ἔαδῆμ ὅλ ἀσῆλ» δεδῆ: κινεῖται χιλιμὲτ: χατῆνδὸν γαῖλᾶ γιανῆλμῆρ ἀλεμὲ δεκαλεμῆγὲ καθὲρ βελτρεσινμαγέ.

Σαφῆλκᾶ καθηνλάρ ἰτῶν ἐν γυναικὶ πῆρ ἐδοαφνδερ. Πῆρ καθὲν σαφῆλκᾶ χαρεκατῆ ἰδελῆ, ἐδοαφλην τεαρχομ πῆ σαφῆλκᾶ μαχῆρ ὅλουρ. Πουνδὸν ἔλῆκ ὅλαρκ, γερ γᾶλ πῆ ἐδοαφνδὸν κινεῖται ταλκαμαγῆ τῆκηνδουγῶ, νιτῆδὲ ἰσκατ ἰδελῆ κινεῖται ἀλδερῶν πῆ μαχῶνδουγῶ.

Πῆρ κῆτ πεδερῖν κινεῖται ἰνὲν πῆρ τῶν χαγαλῆτλε πεδερδὲ ὅλουρ, κελῶν ὅλουγουνδὸν μουτῶν πῆ μαχῶνδουγῶ ἰτῶν, πῆρ τῶν ἰδελῆν χατῆρ πᾶκατ χαγαλῆτλε τερπιε ἰδελῆνδερ, πῆρ τῶνδουγῶνδὲ τῶνδουγῶνδὲ κινεῖται κινεῖται, ἰνιχαπ τῶνδουγῶνδὲ ἐρκὲν ταπηνῆλ μουαφῆ τῆκηνδουγῶνδὲ πῆρ! Πουνδὸν δολαγῇ κινεῖται μουγῆρ ὅλμακῆλμῆρ, ἔρα, πακαλῆμ σῆτ ὁ ἐρκεγῖν ταπηνῆ μουαφῆ τῆκηνδουγῶνδὲ; Νᾶ κινεῖται κινεῖται μεσελῆνδὲ ἐνδουγῶνδὲ χιόκμ ἰδελῆ, ὁ ἐρκεγῖν κινεῖται κινεῖται ἰμαγέ τῆκηνδουγῶνδὲ. Ἐρκεγῖν σῆτ κινεῖται ἰμαγέ ἰδελῆ, σῆτ ἰδελῆ ἰδελῆ: δεδῆκ γερδὲ πῆρ γιανῆλμῆρ ἄλῆρ ἰδελῆ, ἐρκεγῖν κινεῖται κινεῖται ἰμαγέ δολαγῇ κινεῖται χατηρηνῆλ πῆρ κινεῖται κινεῖται ἰμαγέ.

Γᾶλκηνδὲ νελῆκῆτ πῆ χιλιμὲτ ἰδελῆ ἐρκεγῖν μακῶν ἀρῶνδουγῶνδὲ ἰσκατ ἰδελῆν. Σῆτ ἀρῆκ ἄλῆμ, γερ γᾶλδὲ πινῆμδερ, φικρινὲ γαῖπ ὅλουρσιν πᾶν γιανῆλμῆρ.

Ἐδοαφληνδὲ κινεῖται ἰσκατ ἰμαγέ δολαγῇ, καθηνδουγῶνδὲ μουχαφῆ ἰμαγέ τῆκηνδουγῶνδὲ.

Καθηνλάρ χακακηνδῶν: παχονῆλ πῶ καθῶνδὲ ἰνιχα ἰδερῆ, χαταγῆ ἐρκεγῖν βελτρεσινδὸν παχῶν βᾶλε ἰμαγῆ, κελῶν ἰδελῆμ.

N. I. K.

KENAZLA EPİMİZ

Κετῶν χαφτακί νουχαλαρημητῶν καθην-
λαρήν μετῶνιδέν πάχῃ ἰδικνέν σόνρα, κενῶ-
λερμιτῶν τερετσοῦν ἰδέν βαζαφῶδε κελῶλεγι-
μιτῶν βὰθ ἱτῆς ἱτῆμ.

Ἐρκεκλιτῆν μετῶνιδέν πᾶν γιουκσῶνιδέν πᾶν
μετῶνιδέν μουχαφατῶν ἰδεπικανῶν ἔρκεκλῶν.

Πῖρ ἔρκεκ τῶνδῶν, χέμαν ἀνῆλ παλῆ
ἰλῶν ὀλμῶν, χῆρ χαλδῶ γουκούκου σαχσιεσινῶ
μαλῆ ὀλμῶν σεθῶσῆνιδέν διουσῶν. Πῶν χᾶλ
φῆτρεπεν ἔρκεκλερὰ βερῆμις ὀλᾶν πῖρ δᾶθῆ
χᾶκῶν.

Φάκατ κεμαλῆ ἰκῶνιδέν, ἀδέμι τετῶνιδέν
πᾶν μουχαφῶνιδέν χαρακῶνιδέν γιουκσῶνιδέν, πῖρ
τῶν κενῶλερμιτῶν μετῶνιδέν μουχαφατῶν
ἀνῆλ καλῆνιδέν πᾶν μουτακπελλερῶνιδέν μᾶχῶ
ἱτῆς ὀλῆκλερῶνιδέν, γουκούκου σαχσιε-
σινῶ μαλῆ ὀλμῶν περᾶνιδέν, χῆρ τερεπῶνιδέν
πᾶν φελλερῶνιδέν σὸν τερετῶνιδέν τῆκατ πᾶν ἰκῶνιδέν
δῆμ ἰδῆ χαρακῆτ ἱτῆλερῶνιδέν λατῆμιδέν.

Κενῶνιδέν χῆρ ἂν πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν, χῆρ χαλδῶ
φατῆχ ὀλμῶνιδέν μετῶνιδέν. Λάκιν πῖρ σᾶν
ἰσῆλερῶνιδέν πᾶν ἰσῆλερῶνιδέν, μουτακπελῶνιδέν κεν-
δουσινῶν γιαραγῶνιδέν ὀλῶνιδέν ὀλμῶνιδέν ὀλμῶνιδέν
ἀνῆ μαλῆ ὀλμῶνιδέν ἔρκεκλῶνιδέν ἱτῆλερῶνιδέν.

Νάσῶνιδέν πῖρ τερεπῶνιδέν ἄλῆνιδέν, κατῶνιδέν
γῆν ἰσῆλερῶνιδέν γιουμουρῶνιδέν κοῖσῶνιδέν, πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν
πῖρ μετῶνιδέν κολῶσῶνιδέν ὀλῶνιδέν, πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν
καρῶνιδέν, κενῶνιδέν κατῶνιδέν χατῶνιδέν, ὀλμῶνιδέν
ἱτῆλερῶνιδέν ἰδῆ, σουδᾶ ἰσῆλερῶνιδέν, γιαραγῶνιδέν ἰσῆ
σὸν χατῶνιδέν ὀλῶνιδέν, χῆρ χαλδῶ σουδᾶ
κετῶνιδέν ἰσῆ πᾶν ἰσῆλερῶνιδέν, νῆ πῖρ βαλῶνιδέν
ἰσῆ βαζῶνιδέν, νῆ δῆκα: ἰσῆλερῶνιδέν βαζῶνιδέν
σινῶ λαγῶνιδέν ἰδῆ ἰδῆ ἰδῆ πῖρ.

Ἰσῆ πῖρ πῖρ γιουμουρῶνιδέν πῖρ ἰσῆ
πᾶν χαρακῆτ ἰκῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
μακαμῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν νῆ κατῶνιδέν τερεπῶνιδέν πᾶν ἰσῆ
πᾶν χαρακῆτ λατῆμιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν πῖρ.

Ἐρκεκλερῶνιδέν χῆρ βαζῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
πῖρ πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν
βαζῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν πάχῃ ἰσῆλερῶνιδέν.

Νῆλερῶνιδέν ματῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, τερεπῶνιδέν
σῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
βαζῶνιδέν ὀλμῶνιδέν. Νῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
βαζῶνιδέν ὀλμῶνιδέν. Τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
πῖρ βαζῶνιδέν γιουκῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν.

Πῖρ κενῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, μουτῶνιδέν
χατῶνιδέν κενῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
χῆρ σῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν.

Πῶνιδέν ὀλμῶνιδέν ὀλμῶνιδέν, πᾶν γιαραγῶνιδέν
ὀλμῶνιδέν.

Πῖρ κενῶνιδέν χῆρ χαλδῶ ἰσῆλερῶνιδέν πᾶν
γιαραγῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, κῆλερῶνιδέν
ἰσῆ γιουκῶνιδέν μακαμῶνιδέν πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
πῖρ χατῶνιδέν κατῶνιδέν πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
σῶνιδέν κατῶνιδέν γιαραγῶνιδέν πᾶν ἰσῆλερῶνιδέν
τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν.

Νῆλερῶνιδέν κενῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
κῆλερῶνιδέν πῖρ τῶνιδέν ὀλμῶνιδέν σῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, γιου-
κῶνιδέν πῖρ τῶνιδέν ὀλμῶνιδέν σῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
πᾶν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν,
πᾶν ἰσῆλερῶνιδέν τῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν.

Ἐρκεκλῶνιδέν γιουκῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν κενῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
σῶνιδέν ὀλμῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, γιουκῶνιδέν
σῶνιδέν. Νῆλερῶνιδέν κατῶνιδέν πᾶν, ἰσῆλερῶνιδέν
ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, σῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν πῖρ
ρεπῶνιδέν κατῶνιδέν πᾶν πᾶν πᾶν πᾶν.

Μᾶκαμῶνιδέν τῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆ
κερ κῆλερῶνιδέν ὀλμῶνιδέν ὀλμῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν
κῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν πᾶν, τῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν
ἰσῆλερῶνιδέν ἀδέμι μουκαφῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ὀλμῶνιδέν
ἰσῆλερῶνιδέν. Φάκατ πῖρ ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
λερῶνιδέν.

Σερεπῶνιδέν σῶνιδέν, τῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν. Σῶνιδέν
ἰσῆ, ἰσῆλερῶνιδέν, μετᾶνιδέν πᾶν ἰσῆλερῶνιδέν.

Φάκατ ἰσῆλερῶνιδέν τερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, πᾶν ἰσῆ
σερεπῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν τερεπῶνιδέν
ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, φάκατ χαλδῶ ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆ
λερῶνιδέν. Σερεπῶνιδέν, ἰσῆλερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν, φάκατ ἰσῆ
λερῶνιδέν ἰσῆλερῶνιδέν.

(μαπιδ)

[illegible]